

თავისუფლების ადრეული

ავტორთა სალიტერატურო ქვიზნალო

სომეხთა მსახიობანი
ადამიანი როლებში
არდ. 25 წ. შესრულების გამო

№ 43 - 1916 წელ. მართხმ
კვირა, 23 ღვინობის. ზამთრდამიანი 12 კ

მეფე ლირი ჰამლეტი

სირანუშ

ომებთა ცნობილი მსახიობქალი, ჰამ-

შინაარსი:

- 1, იოსებ ბრინჯიანი — შეზობულოთა შორას 2
- 2, ს. ივ. გომართელი — კრება 3
- 3, გ. ქუჩიშვილი — ღვენილი 5
- 4, შალვა დადიანი — ღვენი (დასასრული) " "
- 5, მარიჯან — შტერ შიუგარეს 7
- 6, სილოვანი — იმის ნახარზე 8
- 7, გ. ლეონიძე — თვალეზი 9
- 8, კ. ძიძაძე — განცდა "
- 9, მ. მოლაშვილი — შემოდგომა "
- 10, მ. ჯანაშვილი — ღვენი ბატონაშვილი 10
- 11, ნ. ელიაშვილი — იძულებული 11
- 12, ჯაფარ-რაჭველი — კახეთი 12
- 13, სახიობა წვრილი ამბები, სურათები

შორიგი შეთავარი

„ჯერ თავი და თავი“

ჯგერ აბეჭდება.

მეზობელთა შორის

3. ადამიანი და ს. სპანდარანი

გასულ კვირას ჩვენმა მეზობლებმა—სომეხებმა ორი ადამიანის სხოვნას სცეს პატივი.

ერთი პეტროს ადამიანი, ს სცნო ხელოვნების სახელმწიფო ქურუმი და სომეხთა თეატრის უქურავარსკვლავი, რომელიც ჯერ კიდევ შედარებით ახალგაზდა ვარდიკოვმა 1891 წ., 42 წლისა.

იგი ოსმალი სომეხი იყო, სამშობლო ენაზე აღზრდილი და ევროპულად განათლებული. თბილისში გამოჩნდა 80-იან წლებში, შემდეგ რუსეთის მთავარი ქალაქები მოიარა და ჰამლეტის, მეფე ლირის, ოტელოს, კორდალოს და სხ. განსახიერებით აღდროვანებული ყურადღება და პატივისცემა დაიმსახურა, ვითარცა უნიჭიერესმა მსახიობ-ხელოვანმა.

სომეხთა შორის კლასიკურა რეპერტუარის დამკვიდრებას და სომხურ ეროვნულ თეატრის აღორძინებას მან მკვიდრი საფუძველი დაუდო; ამიტომ სომხის ერთი მუჟამ მადლობით იხსენიებს მეღობენის ამ სწორუზოვარ ქურუმს.

ამობენ, ერთმა სომეხმა აკაის უთხრაო:

— აბა, ჩვენი ადამიანი ნახტ და მაშინ მიხვდებით, ვინა ვართო!

— რა ძან იკვები, შვილსა, ბევრი, ბევრი ეგ ერთი ადამიანი გყავთო, რაღა!

მეულოვო მგოსანმა.

არ ვიცო; ეს დიალოგი მართალია თუ არა, მაგრამ ის ცხადია, რომ სომეხთა სცენისათვის; განსაკუთრებით კლა იტურ რეპერტუარში. ეს ერთი ადამიანი იყო, ყოველმხრივ სრული არტიტი.. მისი აღილი ჯერ კიდევ ცალივია...

გუსურვებთ, სომეხთა მეღობენეს თავის სახელოვან ქურუმის პეტროს ადამიანის გარდაცვალების 25 წლის თავზე მაინც ღირსებოდეს მისი ღირსეული მოადგილე.

მეორე ადამიანი, რომლის სხოვნასაც პატივი სცა არა მხოლოდ სომეხთა საზოგადოებაში, განსაკუთრებით დემოკრატიამ, არამედ ქართველმა დემოკრატიამაც, არის სურენ სპანდარანი, ახალგაზრდა პუბლიცისტი და სომეხთა დემოკრატიის ერთი პირველი მუშათაგანი.

სურენ სპანდარანი სტუდენტობაშივე მიეცელა რუსეთის მოწინავე დემოკრატიის და მუდამ ღირსეულად იცავდა მშრომელი ხალხის ინტერესებს..

.. ბედმა მერტებს ს ცხეში შემხვედრა იგი. სუსტი აგებულებისა, განვითარებული, დაკვირვებული მსჯელი, დემოკრატიულ პრინციპთა მტკიცე დამცველი, მწარე ხედრის გულამ წარბ-შეუხრელად ამტანი,—აი, რა გორი იყო სურენი.

სასტიკი სასჯელის მოლოდინი დამოკლეონის მახვილივით გჭონდეს ზევიდან დაღერილი და მაინც შენს რწმენას მტკიცედ იცავდე,—განა რომ გმირობაა..

და ასეთი იყო სურენიც, როგორც არა ერთი და ორი მისებრ დევნილ-დასჯილი ქართველი.

მაგრამ იგი მხოლოდ მარჯვენიდან არ იყო დევნილი,—თანამემამულეთა დიდი უმრავლესობაც აღმაცერად უჭურებდა მისს დაშოკატაულ მიმართულებას...

ეს ტანჯულ-წამებულის ადამიანი გასამართლების შემდეგ ციმბირს გაგზავნეს, ვგონებ 1912 წ., სადაც ამ ორიოდვე კვირის წინად გარდაიცვალა და იქვე მიწას მიაბარეს.

ს სპანდარანის სიკვდილით სომეხთა ისედაც მტრე რიცხოვან დემოკრატიას თვალსაჩინო ძალა გამოეცალა...

მაგრამ მისი ნაკვალევი მაინც წარუხოციელი დარჩება ყველა იმის სხოვნაში, ვინც ხალხის წინსვლას გულწრფელედ ემსახურება..

უკვდავიმც იყოს ხსენება შენი, საუკეთესო იდეალებისთვის უთანასწორო ბრძოლაში დამცემული, ხალხის გაზოფხულის ერთო პირველო მერცხალთავანო, სურენ!..

იოსებ არიშთიელი

ბ რ ე ბ ე

— ამხანაგებო, კრება შეწყვეტილია თხუ-
მეტე წამით წარმოსთქვა კრების თავმჯლო-
მარე მაქსიმემ, წამოდგა ზეზე და პაპიროსს და
უწყო წევა.

შეკრებილებიც წამოიშალენ და ჯგუფ-
ჯგუფათ დაიწყეს ცალ-ცალკე მუშაობა. აქა-
იქ ცხარე კამათი გაიპართა.

— ამისთანა მოქმედების ერთად ერთი სა-
ხელი პრავადაცაა ცხარობა ერთი.

— ჩვენც რომ მათსავით დემოკრატიის მი-
ემართოთ, ჩვენს ქეშმარიტ გზას გადავცდუ-
ბით და იმითაც ეს უნდათ! ჰყვიროდა მეორე.

— რას დაფიქრებულხარ, ამხანაგო პე-
ტრე? წარმოსთქვა მაქსიმემ და მხარზე ხელი
დაჰკრა ერთ ყმაწვილს, რომელიც ჩაფიქრე-
ბული გაჩერებულიყო ფანჯარათან.

პეტრე ცოტა შეკრთა და ფიქრისაგან
გამოერკვა.

— საფიქრებელი ბევრია, ჩემო მაქსიმე!
წარმოსთქვა მან.

— მაინც? დინჯად დაეკითხა მაქსიმედა
თუთუნის ბოლი ხარბათ გამოუშვა ცხვირის
ნესტოეებიდან.

გარემოთა თავი მოიყარეს სხვებმაც.

— გზა ჯერ დიდია გასავლელი, მიზანი
შორს ბურუსში გამოსქვივს, უკან მსხვერპლის
მეტე არაფერია და წინ კიდევ ვინ იცის, რამდენ-
ნ მსხვერპლი დაგვიკრძლებს. აი, თუნდა მარტო
ეს ფიქრათ არა კმარა? წარმოსთქვა პეტრემ.

მაქსიმე ერთ ხანს თვალეზში შეჩერებოდა
პეტრეს.

— ამხანაგო! შენი სიტყვები მაკვირვებს.
წარმოსთქვა მან ბოლოს: მაგ სიტყვებში ში-
შოა გახვეული. შიში-კი ეს-ერს არ შეშვე-
ნის. ჩვენ ყველას დაფიქრებული უნდა გვქო-
ნდეს ჩვენი თავი, ჩვენი სიტუაცხლე. რა არის
სიტუაციი? არაფერი! სიტუაციისა მხოლოდ
ბურჟუეზის ეშინიაო. ჩვენს გულში კი შიშს
ალაგი არ უნდა ჰქონდეს, ღდეს მოვეკვდებით,
ერთი თვის, ერთი წლის, თუ ათი წლის შე-
მდეგ, ჩვენთვის ეს სულ ერთია. ამგვარი კი-
თხვა ჩვენთვის არ არსებობს. სიტუაციის გა-
ხანგრძლივებაზე ზრუნვა ბურჟუეზის საქმეა;
ჩვენი ერთად-ერთი საქმე და საზრუნავი ჩვენი

მიზნის განხორციელებაა. — დაბოლოვა მა-
ქსიმემ.

— რა დროს შიში და ყოყმანია, ამხანა-
გო? ვისთვისაც სიცოცხლე ტუბილია, ვისაც
სიკვდილისა ეშინია, მას ჩვენს წრეში ალაგი
არა აქვს. — წარმოსთქვა ივანემ.

— ამხანაგო პეტრე! როგორ წამოგცდა
მაგისთანა აზრი? შიში რა პასუხია! თუ კი
მსხვერპლათ შევეწირებით ჩვენს იდეალს, ეს
უმაღლესი ბედნიერებაა ჩემის აზრით! წა-
რმოსთქვა ხელების ქნევით ლიზამ.

— ასე არ არის, ამხანაგო მაქსიმე? ჭაა-
ბოლოვა მან და მაქსიმეს მიაბჯრო თვალებს.

— რასაკვირველია, ამხანაგო ლიზა! და-
ეთანხმა მაქსიმე.

— ამხანაგებო! ვერც ამხანაგმა მაქსიმემ,
ვერც სხვამ ჩემი სიტყვები ვერ გაიგო; და
არა თუ ვერ გაიგო, დაამახინჯა კიდევც, და-
იწყო პეტრემ.

მაქსიმე ცოტა სახეზე წამოწითლდა და
მარცხენა ულვაზეზე ხელი გადასხვა; ასე იცოდა
შან, როცა ეწყინებოდა რამე.

— რა სისულელეს რომავს! ისეთს რას
იტყოდა, რომ ამხანაგ მაქსიმეს ვერ გაეგო!
იფიქრა ივანემ.

აღმათ სხვებმაც ბევრმა იფიქრა ასე, რა-
დგანაც მაქსიმეს ავტორიტეტი ძალიან დიდს
იყო ამხანაგებში.

— ჰმ! და ცინევით გაიღიშა ლიზა, მი-
ქოს უნდოდა, ეთქვა: ვინ რას იტყვის განა
ისეთს, რისი გაგებაც მაქსიმეს გაუძნელდესია.

— შე შიშზე კრინტიც არ დამიძრავს,
განავრძო პეტრემ; ბევრი კარგი ამხანაგი და-
ეკარგეთა, შეგსწირეთ ჩვენს საქმეს და იმითი
მოგონება მალონებს.

— ამხანაგო პეტრე! გააწყვეტია მაქსი-
მემ და ყველა სმენათ გადაიქცა: შენი სი-
ტყვები მიტკიცებენ, რომ შენში რაღაც
ცვლილება ხდება. ზოგი აღრე შეფიქრებთ
ჩვენს საქმეს, ზოგი გვიან. თავის შკვიდრებს
ბურჟუეზი დასტირიათ, მასს საფლავზე ისინი
აქცევენ ცრემლებს, ჩვენ კი არც კი უნდა მი-
ვაქციოთ არავითარი ყურადღება, როცა ჩვენს

5002

გარშემო ამხანაგები ცვივიან, ზედ უნდა გადვიცაოთ თვალის დაუხანაშებლათ მთს ცხედაირო და გვერშუროთ ჩენი მიზნისაკენ.

— მე მხოლოდ ასე მესმის ჩენი მოქმედება და ჩენი მოწოდება! ჩაუბოლო ღიზამ სიტყვა: პირველათ მესმის, რომ ამისთანა საქმის გაკეთება უმსხვერპლოთ შეიძლებოდეს.

საზოგადოთ ღიზას უყვარდა თავისი აზრის წარმოთქმა მაქსიმეს სიტყვის შემდეგ, რომ ამით სხვეებისათვის დაფანჯვებია: აი, ჰხედავთ, ჩემი აზრი მაქსიმეს აზრს სწულუბით ეთანხმებაო.

— დიდი საქმე მსხვერპლსაც დიდს ითხოვს, ეს თავიდანვე უნდა გცოდნოდოდა ამხანაგო პეტრე! წარმოსთქვა თომამ.

— მსხვერპლი ჩვენ კი არ უნდა გვადონებდეს, უნდა გვახმნვევებდეს! თავმოწონეთ წარმოსთქვა ილიამ.

— უნდა, უნდა, უნდა! დიწყო პეტრემ. თქვენ ყველა სახანანო ქეშმარტივებს მიმოვრებთ, რომ მსხვერპლი აუცილებელია, და გგონიათ, თითქოს დიდ სობრძნეს ლაპარაკობდეთ. მე თქვენზედ ნაკლებ არ მესმის მსხვერპლის აუცილებლობა, მაგრამ მე აღმამინ ვარ, გული მაქვს. რაღა ჩემს გვერდით ჩემი საუკეთესო ამხანაგი განგვირული ეცემა უსულლოთ, სანამ წინ გაგსწევდე, მე არ შემეძლია, არ შევიტრდე, ქული არ მოვიხადო, შუბლზე არ ვემშხვიო, და ორიოდ ცრემლი არ დავაკურო მას.

— რაც უფრო შორს მიდის ამხანაგი პეტრე, მით უფრო ღრმათ ეგლობა! წარმოსთქვა მაქსიმემ. პირველათ მესმის, რომ ჩვენ ამხანაგის საფლავზე ცრემლები უნდა დაგდებოთ არა, ამხანაგო პეტრე! ამხანაგის საფლავზე ჩვენ მხოლოდ რტკიცე ფიცი შეგვეგარის და შეგვეგენის და არა ცრემლები.

— შენს ცრემლებს, ამხანაგო პეტრე, ბურჟუაზული მორალის სუნი უღის! წარმოსთქვა ღიზამ ტუჩებ აბზუებით.

— მაშ ამოვიგლიჯოთ ყველამ გული, აღამიანური გრძობანი დავკარგოთ. შორს ჩვენგან ყოველივე ეს! ჩვენთვის გული, გრძობა მეტი ბარგია! წარმოსთქვა ცოტა ცხარე კილოთი პეტრემ.

— დიდა, ჩვენთვის არ არსებობს არც ცრემლები, არც მწუხარება, არც შიში. ჩვენ ყოველ წამს მზათ უნდა ვიყოთ, სრულებით დინჯათ და გულდამშვიდებით მოვეკვდეთ იმ იმდით გამხმნვებული, რომ ჩვენს საქმეს სხვეები განაგრძობენ. სიკვდილი ჩვენთვის ჩვეულბერგი მოვლენია; სიკოცხლე ჩვენთვის უმინშენლო რამ არის. ვინც სიკოცხლეს დიდათ აფასებს და სიკვდილისა ეშინია, ცრემლები და მწუხარება მათი საქმეა. ჩვენ კი სიკვდილს სიმღერით უნდა დავეძებდეთ. წარმოსთქვა მაქსიმემ.

— კარგი სიტყვებია, რომ შიგ ეყაროს რამე გარდაგამბერილი სიტყვების! მიუგო პეტრემ.

— ბურჟუაზული თვალსაზრისით ჩემი სიტყვები, რასაკვირველია, გუგებარია ცხარეთ წარმოსთქვა მაქსიმემ და გატრიალდა.

— ამხანაგო პეტრე! ყველასგან მოველოდი ამას და შენაგან კი არა! წარმოსთქვა ღიზამ და გაბრუნდა.

— ამხანაგეო! კრება იწყება. მიუბრუნდა იქ მყოფო მაქსიმე.

საკმაოთ დაბნელდა და ლამპები აანთეს. როდესაც ერთმა კითხვამ ცხარე კამათი გამოიწვია და მაქსიმეს სიტყვის დროს ყველა სმენათ იყო გადატყეული, გარედან კარს მოაწვენ.

კარი ჩაკეტილი იყო და მხოლოდ ქაქუნი მოიღო. კარს განმეორებთ მოაწვენ უფრო მძლავრათ, შემდეგ დაარაკუნეს ოთახში სიჩუმე ჩამოვარდა.

ერთი წამოდგა ზეზე და კარის გვერდით ფანჯრის ფარდას გადასწია, რომ გარეთ გაერჩია ვინმე.

— ამხანაგებო! ხიშტიანი თოფები სჩანს და ხმლები! წამოსთქვა მან და გამოტრიალდა. ყველას ფერი ეცვალა. კრება ცხვირის ჭარასავით აირია.

— ამხანაგებო, ამხანაგებო! გაისმა რამდენჯერმე ვილაციის ჩუმი ხმა.

აღარავის აღარაფერი აღარ ეყურებოდა. შიშმა აიტაცა ყველა. მაქსიმე სწრაფათ გავიდა უკანა კარებში, სამხარეულოში გაძვრა, და ეზოში გავარდა და ქუჩაში ამოჰყო თავი. სხვეები ფანჯარებიდან ეზოში გადახტენ, მა-

დ უ ზ ე

(გაგრძელება იხ. „თ და ც“ № 42)

გრამ ნამეტანი სიჩქარით ერთმანერთს აღარ აცლიდენ და შეუვები სულ დაღწევს.

საერთო შიშმა პეტრეც დაიმორჩილა; ამანაც დააპირა გაქცევა, მაგრამ გზა არსაით იყო; ყველა ფანჯარებს ესია და ვეღარსად გაძვრა.

ყოველივე ისე სწრაფად მოხდა, რომ პეტრე ვერ გონს ვერ მოსულიყო, ვერ გამოერკვია ვერაფერი.

— ნუ თუ სახლში სრულებით არავინ არ არის? მოისმა ამ დროს გარედან ხმა.

— ვინ არის? სრულებით დაუფიქრებლათ გასცა პეტრემ პასუხი.

— პალკოვნიკი მასლოვი აქა იგას? გაიხსმა გარედან.

პეტრე კარებთან მივიდა, გამოალო. წინ თოფიანი ჯარის კაცი დახვდა, ხელში დიდი კონვერტი ეკავა.

— ვინ გინდათ? დაეკითხა პეტრე.

— პალკოვნიკი მასლოვი აქა დგას?

— არა.

— პაკეთი მქონდა გადასაცემი და ვერ მივაგენი.

პეტრემ გამოართვა კონვერტი, სინათლეს მიუშვირა და ზედ წარწერას კითხვა დაუწყა.

— პალკოვნიკი მასლოვი აი აქეთ იქნება, მეორე სახლში. კონვერტზე ოცდა ექვსი აწერია სახლის ნომერი; ამ სახლის ნომერი კი ოცდა ოთხია.

— მადლობელი ვარ, რამდენი ხანია ვეძებ და ვერ მივაგენი.

გამოართვა ჯარის კაცმა კონვერტი და გაბრუნდა.

გ. ქაჩიშვილი

ღეგნილი

მშვიდობით მზიურ სამშობლოს ვეღწო, ორბ-არწივების ციხაბო კლდენო, მთანო მალაღნო, წარბ-შეუზბრუნო, ბროლის ჩანჩქერნო და მღწარენო...

ვინ იცის, ეგებ ცივ ციმირამდე ვეღარც მე ვზიღო ეს ბორკილები და უცხოეთის ტინჯლიან ცის ქვეშ ლპებოდეს ჩემი ნათრევი ძვლები...

გ. ქაჩიშვილი

დუშეს საყვარელი როლები: მარგარიტა გოტიე, ადრინა ლეკუვრერ, ჯულიეტა, კლეოპატრა, სიღვია (ჯიოკონდაში), რეგეკა (როსმერსჰოლმში), გელა ვაზლერი, მაგდა (მშობლიურ ქერ ქვეშ), ნორა.

მთელი ეს დიდძალი ხატებანი ქალთა სხვა და სხვა ტიპების, ერთ მთავარ სულიერ დასაბამს ემორჩილება: ყველა ეს ქალები თავიანთ ცხოვრების ბირობებში დღდათ უბედურნი არიან და ყველანი მხოლოდ სიკვდილით ცხოვრებასთან სრულს ჩამოშორებაში პოულობენ დამშვიდებასა. მაგდა და ნორა მართალია არა კვებიან, მაგრამ სულ ერთია, წინანდელ ცხოვრებასთან სრულიად და გამოუბრუნებლოვ სწევტენ ყოველსავე კავშირს. წინანდელ ცხოვრებისათვის ისინი მკვდრებად ჩითვლებიან.

აი, ასეთ სულიერ დასაბამთან აქვს ნათესაური კავშირი თვით არტისტი ქალს, თვით მისი სულიერი მოძრაობა და განცდა შეესაბამება მას.

ახლა თუ იმასაც გავიხსენებთ, რომ ელეონორა დუშე, როდესაც მის საყვარელ როლებს ანახიერებდა, უმოავრეს თავის ნიქის ძალას სიკვდილის მახლობელ მომენტებში იჩენდა, თუ ამას გავიხსენებთ, მაშინ დუშეს მთელი სულიერი საიდუმლოება ჩვენთვის ახსნილი იქნება, უდიდესი სულიერი საიდუმლო უდიდეს მსახიობი ქალისა.

ოდესღაც, საღაღაც ახალგაზღობის უაღრეს ხანაში ელეონორა დუშეს ნაზი და მხატვრული ორგანიზაცია შეეხო სულიერ ისეთ უფსკრულთა ამხსნელ და განმმარტებელ მოვლენებს, რომელთა განკურნება არ ძალუძთ ჩვეულებრივ ადამიანებს. არტისტი ქალი სულიერიად ეზიარა ისეთ საიდუმლო მოვლენას რომელიც სულ სხვა ცხოვრების საზღვარზე სძევს, თვით სიკვდილის კარიბჭესთან. და როგორც კი ეს მოხდა, როგორც კი მხატვრის მახვილმა გრძნობამ განიცადა ამ სხვა ცხოვრების მაჯის ცემა, მყისვე არტისტი ქალი ამხედრდა ჩვეულებრივი ცხოვრების ყვე-

ლა პირობების წინააღმდეგ. ეს პირობები მას აღარ აკმაყოფილებდა; მას ეს პირობები ღვიძნენ და სტანჯავდნენ, აწამებდნენ. ამ წამებისაგან კი თავ-შესაფარის ის ცვენაზე ეძიებდა. იქ კი აღაზიანთა წინაშე თვის უდიდეს ტანჯვით გავდმოშლიდა და ამითი იმსუბუქებდა თვის ხედვას, ისე როგორც ცრემლებით მწუხარებას იჭარებენ.

ხოლო, როდესაც ფიზიკურად სცენაზე დააღწებოდა, მაშინ მღორე თავ-შესაფარისკენ მიექანებოდა. იქ, ვენეციაში, თვის „ბაწია თავ-შესაფარში“.

ეს „ბაწია თავ-შესაფარი“ ძველ შენობაში, სახურავ-ქვეშ, რომელსაც „დიდი, დიდი ფანჯარა აქვს“ და თავ-შესაფარი სცენისა— ეს სულ სხვა და სხვა თავ-შესაფარია. ამ ორ თავ-შესაფარ შუა იფრთხილებს ღუზეს დაუღრმობა, შეამზობენ სული.

აი, რა არის საიდუმლო უდიდეს მსახიობ ქალისა.

—

ელენორა ღუზეს აღტაცებული თავანის მცემლები, როდესაც მის მიერ ასრულებულ როლებზე სწერდნენ, დიდ ყურადღებას აქცევდნენ მას, თუ რომელიმე ფრაზა როგორის ძლიერებით ქონდა მსახიობ ქალს წარმოთქმული და ამაში ეგონათ კიდევ მთავარი ძალაც მისი არტისტიული ჰენიოსობისა. ღუზე-მარგარიტას შეყვირება, *Armand!* *Armand!* ეს შედეგად მიაჩნდათ.

შეიძლება ისინი მართლაც გრძობდნენ არტისტი ქალის ვადმოცემის სიღამახესა და მომხიბლობას, მაგრამ უმთავრესი კი მაინც არ იცოდნენ, თუ რაში იყო ძალა ამ სიღამახისა.

დიდხანია საჭიროა საზოგადო წესათ აღვიაროთ, რომ უნიკო არტისტები უწინარეს ყოვლის როლისათვის ტანისამოზე ფიქრებენ, ნიჭიერები მონოლოგსა და რეპლიკებს უყვირდებიან, ჰენიოსები კი—პაუზებს.

მთელი ძალა, სიღამაზე და მომხიბლობა ღუზესი პაუზებში იყო. სახის საკვირველი მიმიკა და ღრმა თვალები არტისტი—ქალისა ბევრათ მეტს ამობოდნენ, ვიდრე მონოლოგები და რეპლიკები.

როდესაც არმანო (იგივე არმან) მომავლად მარგარიტას ფერხთან სდგას, ღუზე—მარგარიტა მის თავ-ზემო იყურება. არმანოს სრულიადაც არ უყურებს. მაგრამ მის თვალებში დგას სხვა, წინანდელი მისი საყვარელი არმანო და სრულიად გაუტანია ამ სახის ცქერას. ეს კი ისეთი შინაგანი, ნერვიულ ძლიერებით არი განცილილი არტისტი ქალის მიერ, რომ საზოგადოება ნათლად და მწვავეთ, თითქო ჰიპნოზ ქვეშ, გრძობს ყოველივეს, რაც ხდება მომავლად მარგარიტას სულში.

—

ღუზეს უსაყვედურებდნენ, რომ როლებს ხზრად ამოკლებს, რეპლიკებს და მონოლოგებს სრულიად გამოტოვებს ხოლმე.

მართლაც, ძლიერ ამოკლებდა ადრეანა ლეკვერერის როლს, მარგარიტა გოტიეს, ნორას, მაგრამ ღუზეს ეს არ ესაყვედურება და აი რატომ.

საზოგადოთ დრამატიული ნაწარმოები იწერება ნიჭიერ მსახიობთათვის და არა ჰენიოსთათვის. ის, რაც ნიჭიერს მსახიობს სიტყვით შეუძლიან ვადმოსცეს, ჰენიოს შეუძლიან საზოგადოებას შთავაგონოს, ანუ აუხსნას სრულიად უსიტყვით. იმათთვის ზოგჯერ სიტყვა შეიძლება მეტად ტლანქი იხარაღი იყოს.

აი, თურმე როგორ იქცეოდა ღუზე „ნორას“ უკანასკნელ მოქმედებაში.

ნორას უკანასკნელი დიდი მონოლოგი სრულიად გამოტოვებული ჰქონდა. ეს ის მონოლოგი, რომელშიაც თითქო მთელი პიენის დედა-ზრია მოთავსებული, საცა ნორა ქალთა უფლების იდგას იცავს. ეს თითქო გასაკვიროა, მაგრამ როდესაც ღუზეს უყურებთ, მაშინ კი აღარ გავიკვირდებთ თურმე. ეს ტიანა, ბავშვი ნორა თქვენ თვალწინ ისე რეალურად ხდება ღუზეს მიერ მომწოდებულ აღაზიანად, ისე ძლიერად, ისეთს გამოწვევლებით, რომ მაყურებელს სიტყვები აღარ სჭირდება. მან უსიტყვოთაც ყოველივე იგრძნო და განიცადა. ყოველივე ეს კი, ხდება ისევე და ისევე მისი სახის მიმიკის და გამომეტყველ თვალების საშუალებით. თქვენ ესე-

თი გადმოცემით მიუხედავად ნორას და მაშა-
სადამე მიხედვით სიწვრილმანეს ნორას
ქმრის ცხოვრებისას.

მონოლოგი რაღა საჭიროა. პირიქით
სიტყვებს შეეძლო შეთხვეტილება შეესუს-
ტებინა, სიყალბე გეგრძნოთ. ისეთი ნორა,
როგორსაც დუზე იძლევა, ბევრს ლაპარაკს
არ გაუმართავს ქმარს, მას არა სცალიან ლექ-
ციის წასაკითხად.

ცხოვრების წვრილმანობით მოქანცული
დუზე უსიტყვოთ, უმონოლოგოთ მიდიოდა
თავშესაფარში. ასე უნდა მოიქცეს, ასე იქ
ცეოდა კიდევ მისი ნორა.

დუზეს თვის სიმდიდრედ ის მიაჩნია, რომ
სიმდიდრეს არ ეძიებს.

მისი ტოლანტის უდიდესი ძალა კი ის
არის, რომ სცენაზე წარმატებას არ ეძიებს.

და არც არასოდეს არავითარ ეფექტს არ
მისდევს. ის მხოლოდ ცხოვრობს სცენაზე,
მხოლოდ განიცდის მის სულიერ ტანჯვას და
ამ საიდუმლოს გადმოშლის ჩვენს წინაშე.

მთელი თავისი ცხოვრებით, მთელი მისი
არტისტიულ ჭინოსობის ელვარებით, რომე-
ლიც ვგრძევე მშვენიერია, როგორც ლამაზი
და საიდუმლო ლეგენდა, დუზემ ქვეყნის
განუხორციელა გულის აღმძვრელი და მოზი-
ბლველი რამ ზღაპარი.

მთელი მისი ცხოვრება ისეთი იყო თით
ქო იგი ლეგენდასა ქმნიდა. ხოლო ეს ლეგენდა
იყო ისეთივე საიდუმლოებით მოკული, რო-
გორც სხასაღვები ვენეციაში და ისეთივე
მოზიბლველი, როგორც ზღა და ზეცა იტი-
ლისა.

მ. ჯუგაშვილი

მტერ-მოყვარეს

რად შეგშურდა, მორიელი, აღ-ფირუზის წინა დილა?
რად სცდილობდი მწარე ერთი:—ჩვენი გრძობა გავეგრილა?
რად გინდოდა ჩემ ხელიდან წაგვეღიჯა ვარდ-ღილილი,
რომელზედაც ჯერ ზეციდან ბროლის ნამი არ დადგრილა?
შენ ზურგს უკან ორმოს გვითხრი, და პირში კი შეფლიდები,
რომ იცოდე რა რიგ მძულხარ, რა საშინლად შეჯავრები!
მე რომ ვიყო მოქანდაკე, ან მხატვარი ნიქიერი,
გველაშაბათ დაგსხავდი, რომ არ გქონდეს ღვთის იერი!
რომ შეშეძლოს მაგ სახისა მე ტილოზე გადატანა,
გეფიცები, ვერ გაჯობებს ჯოჯობეთის თვით სატანა!
გარს გეველება გველ-ბაყაყი, ქია-ღუა, მორიელი,
ვარდის ნაცვლათ შენ ა გულზე გაღამშვარა ტყის იელი!
შენ სხვის გულთა ჭკორტნი; ჰქექავ, — აი შენი სარბიელი,
ჭორიკანობ, შუღლსა სთესავ და ნაყოფსაც გამოიელი.
რათა ხედლობა გამოშტაცო ამ სიოცხლის ვერცხლის ძაფა,
რათა გინდა რა გადასხა ჩემ სახესა შხამ-თეზივი?
არად ვადებ შენს ძნელ ზრახვის, შენს გესლიან შურსა და მტრობას
მე ისედაც ღლე მოკლე ვარ და არც ვეტრფი არსებობას,
ვცი: ვიწვი ნელი ცეცხლით და შეთვლება ყარბის ღღენი,
მაგრამ გწამდეს ჩემზე უმეალ მოისპობა ყოფნა შენი...
ამოა! მას შეგობრად არასოდეს არ იქნები,
სიყვარულის მაგივრათა, ზიზღსაც კი არ ეღიისები...

განჯა 1916 წ.

მარჯვან

ოქის ნაოხსარზე

სოფელ-სოფელ მივიდიოდი, ფიქრით დატვირთული...

გულს ცხოვრების შემომაწვა ამოცანა რთული;

„ნეტა როდის დასრულდება ხალხის ვასაქირი?“

ნეტა როდის გაწელდება ვაება და ჭირი?...

გავიხედე—დავინახე ძაძიანი დედა:

ბედკრულს გულსა მოწოლოდა შავი, მძიმე სევდა...

შვილს ტიროდა, ომში მოკლულს, კვადრსა ვერანახულსა,

ჟცხო ქვეყნის უცნობ აღვილს დაფლულს-დამარხულსა...

**

ვერ გავუძელ დედის კრემლებს,—გული ამატკინა..

მოუჩქარე სიარულსა, გავეშურე წინა..

კიდევ ქალი... კიდევ დედა, ძაძით შემოსილი..

ქოხთან იჯდა, ჭირს ეხვია ოთხი ნორჩი შვილი.

„ნენა მშია, მაქამოა,—ბაწია ტიროდა;—

ნენა, სასოწარკვეთილი, იჯდა, არ იძროდა...

ვიკითხე-და მითხრეს: „ქმარი ომში მოკლესო—

და, დატაკსა, ჭირი მატეს, ართუ მოკლესო..

უპატრონოთ დარჩა დედა, დარჩენ ობლებიო |

და ხანდახან ჰადა ვაწვდით ჩვენ, მეზობლებიო..

და ჩვენც რაღა გაგვჩანდა, ჩვენც მშვიერი ვართო:

ვაქცავთ სულ წავგართვეს, ბებრები ვყრივართო...

ხელავ აგერ ტიტველ მიწებს?—ველარ მოვხანითო—

და ოჯახებს ველარ გავწვდით სარჩოს მოყვანითო“..

**

ხალხის ვარმით დავიქანცე, სევდით გავეშურე..

გავეშურე სამართლოთ, ტყისკენ გავეშურე.

ვით მარადის—გრილი, ტკილი, ნახი, მშვენიერი—

ტყე დაშივდა გაფურჩქნილი, მშვიდი, ბედნიერი..

გავიხედე—დავინახე თოვლიანი მთები:

მზეს-დღეღოფას გაეშალა მთზე ოქროს თმები..

ვითა სატრფო ეხვეოდა, ეთამაშებოდა,—

მის აღერსით ვითა თბევოდა, გულზე ეშვებოდა!..

გამინელდა მწარე სევდა მზიბლავ ბუნებაში,—

შევადარე ხალხთ სიმწარე და ვსთქვი გუნებაში:

„რა კარგია ბუნებისა ზეიმი და ლხინი,

რა კარგია სიცოცხლე, რომ არ სწამლავდეს თინი..

ოხ, არ მინდა იქ ცხოვრება, სადაც სისხლის ღვრია,

სადაც ქმუნვის, მწუხარების, სადაც კრემლის ზღვა...

აქ დავრჩები: ტყეში მხეცი უფრო მამასვენებს,

ადამიანთ სისხლის წყურვილს ის არ გამახსენებს...“

**

მავრამ მალე მზე ჩაეიდა, მალე ჩამობნელდა—
და, როს ვიგრძენ მარტოთ ყოფნა, მეტათ გამიძნელდა...
უნებლიეთ სოფლისაკენ ვქენი ისევ პირი,
სადაც მრავლათ მეგულვოდა ტანჯულ-ანატირი...
ისევ ხალხსა დაეუბრუნდი, ვეღარ დარჩი გარეთ,—
ისევ ლხინის მეოცნებეთ, ჭირის მოზიარეთ...

სიყვანი.

მსახიობი ვ. გამყარელიძე
ნახალაღვის სცენის მოყვარე-
თაწრის რეჟისორად მიწვეული.

თვალეუბი

მე წუხელის უღაბნოში მთვარის ღიმილს ვეზიარე,
მეტყოდიან ცეკვით სხივნი: შევიხედეთ აკლდაშაში
და რასა ჰგავს ეს ამბავი, სასჯელია თუ თამაში?—
გვახსოვს ერთხელ იცინოდნენ ეგ თვალეუბი მგზებიარე.
ვით მხედარნი ისარობდნენ, ცეცხლს აგზნებდნენ, ხან აქრობდნენ
ხან ყვაველითა გადაშლისას, მზიარულად, საუბრობდნენ!
ვინ ეტყოდეს წუთს—შეჩერდი! ვინ ასრუნებს განვლილ წამებს.
ჩამოღამდა... ბინდის ქსელი ჩაეხვია შავს წამწამებს...
სძინავთ დაღლილ კარისკაცებს, როგორც ფოთოლს შირა გზაზე,
ალარ ახსოვთ თიბათვის მზე და ყვაველითა სიღამაზე...
— ჰოი, სხივო დათოვლილო, თინათინობ ერთის წამით,
ღღისით ისევ დაბნელები, რო გაბრწყინდე შუალამით...
ეგ თვალეუბი დახუჭვილნი არ შესწყვეტენ ამო ჯღერას,
უხილავის ქვეყანაში, მისწვდომიან ნათელ მზერას,
იქ მეფურად სხივონობენ, შეედრება იმათ მზე რას?—
ესრედ უთქვამს შავს წიგნებზე ამოწერილ ბედისწერას!..

გ. ლეონიძე

განსვლა

ღამე იყო... ბნელ ქუჩებში მარტოდ მარტო დაედიოდი
და ჩემ სულის მწუხარებას ქარის სისინს შეეჩიოდი ..
ვიგონებდი სიყმაწვილეს, როს არაფერს არა ვგრძნობდი,
როს ცხოვრების სინამდვილეს ჯერ სრულებით არ ვიცნობდი...
ყველა სდუმდა მხოლოდ ქარი მოუსვენრად ჰკენესდა, ჰჭროდა...
და რაღაც ხმა იღუმალი ჩუმად ყურში ჩამძახოდა:
ანუ, ნუ სჩივი, ცოდვის შვილო... ასეთია სოფლის ნება;
ტანჯვით გასჩნდი, ტანჯვაშივე ბედკრულს ბოლო მოგედება!..

კ. ძიძაძე

შემოდგომა.

ცივმა ქარმა სტივრის ჩაპბერა,
ათამაშდენ ხის ფოთლები...
მზეს შე'ცივდა მოღარაჯეს,
მოიხვია გარს ღრუბლები...

მთამ ქოჩორი გაღიპარსა,
მწვანე ქათბის იხდის მდგლო.
და ყვაველი ბულბულს უხმობს:
რად მშორდები საყვარელო!

შ. მთლაველი.

ლ ე ვ ა ნ ბ ა ტ ო ნ ი შ ვ ი ლ ი

(გადრძელება. იხ

თ. ტ. № 42)

შეამოხებებს ფინსება აუტუხეს რუსებს სრულა. სტალინი ეცა შით. შეიქმნა სსსტოი ბრძოლა. იძლიენენ ოსები და გათვანტნენ სოფლებში. სტალინი მიჭევა და უეღვან დაამარცხა შეამოხენი, ბრძოლაში დაიღუპა შათა მოთავე დ. ტუსიშვილიც. ოსებმა ამ დღეს დაკარგეს 100 ჯიბი, დახარხენი შეუფარენ ტუქებსა.

მეორე ნახევარი დაშქრისა პოტლიკას მეოთხრობით იმევე დროს იბრძოდა ჯავის მხრი დამ. ლევანმა სოფურ შეუქრა ცხა, მაკ უმუქნეულ იქმნა. ბოლოს რუსთა დაშქრით რივე ნახევარმა ლევანს ისე გაუჭირა საქმე, რომ იგი ზვიდა კუვასიონის ქედზე და იქიდან ნავილი ნარის ხეობაში. მის მდგენელ დაშქრს არ შეუძლო გადმოეღვასა დრში თოვლით დაფენილი უმიადლისი მთები და უფესრულები და მისუდიოთ ნარის. სტალინი შირი იბრუნა, მაგრამ ცხა-ცხა, მტრის დაღსმენებლად, ათეთქა კოშკები, ცენტრლით განსებუტა სოფლები, აიკოთ ქვეყანა ისე, რომ ქვა ქვანზე არ დასტოვა. რომ ქვადანინონ უკანასკნელი თვისი სახლები, გამოუტყავენს მამასხდლები და ხეგნით პატრებს ითხოვეს. სტალინი გამოარჩია 12 მამასხდლისი და გამოცხაგნა ტფილისს. შათ ქალაქის საბაყოლამი შთავამართლების სახლამდე გაიარეს კისერზე ხმაღ-დავიდულებმა. ასეთი შენანება შეიქმნარა ტორმასოვმა და სტალინი უბრძანა ჯავას და სხვებში დატოვა ორი ბოტა და 20 უცხანი და დანარჩენი დაშქარი გამოეყვანა ოსეთიდან. ახსოხანევი სტალინი დათვიდა ოსები, რომ ავიერი-დგან ერთგულები იქნებოან რუსებისა და ლევანსაც შეიმურობენ და გადმოსცემენ.

მაგრამ მაშინ ნარს დრშიდ მოფენილ იყო ოფოლით და იქ ლევანი მიუვარებელი იყო რუსებისთვის.

ტორმასოვს ეკონა, თავდატუხილი ამბები და ცსოვრება დატუქ ნარელებში იძულებულ ქუოფნო ლევანს შოიქტესა, ამიტომ უბრძანა დელ-პოლოს: წერილი გამოცხადებულ ლევან ბატონიშვილს აღთქმით, რომ თუ თავის ნებით დაგებებდება, სავითარი უსამოყენება არ მიეზღვება, შირიქით, დახვებება უმიადლისი წვალობა. წერილი მიუტრ-

ნა ლევანს ქურთათის მამასხდლისა ხანდალსა-ლიკოვმა, მაგრამ ლევანმა იგი გამოისტუმნა სიტუკებით: „სინდხელი შენც და ამ წერილის დამწერსაც.“*)

ტორმასოვმა ახლა ლევანის მამას მისწერა: „გამოუცხადებ შეიღეს დასასენიდასებელი წერილი და ეგების შეიღობრებმა გრძნობამ თქვენ-დამი, ბუნებრივმა ხმამ და მის სკუთარ სინდ-სმა იმექმედის მას-ზე; გონიერებისა და შენ-ნების ცხაზე დაფენისო.“

მაგრამ ლევანი ურუგვად იღბა თავის ნებით ერთხელეუდ ანეუელ ცხაზე და ნარის სასოკადო-ებაში ითმენდა უფეულ განსჭირს, ხედავსეულებ-ბას. პოლკ. უსბეტემა სცნო-არ, რომ ლევანის „მარხულობას შეადგენს მარტო ქერის ბური“, გაუცხაგნა ძღვენად რამდენიმე თვეცა. ამით მას ხურდა გადმოეტეულებინა ლევანი თრუსოს ხე-ობაში და იქ შეუმეორა. მაგრამ ლევანმა, თი-ხანხანად თვისის ორგულობის რუსეთისადმი, ას თვეებში ხიზლით განაუყარა ძაღლებს. იულო-ნის წერილის გამო კი შემოხთვალა: „თუ შე შეუვარებოდა მამა და დედა, არ წამოვიდოდა ოსეთში, არამედ წინადვე შეუერთებოდალი შათ.“

ასევე უხვოფო შეიქმნა ტორმასოვის მე-ცხადინება გამოეტეუილებინათ ლევანი სოკო-ერთ თავადების დახმარებით, მაკ. სურხა წერე-თელისა, ანტონ და შენჭე ერისთავებისა, რომელთაც აღუთქმებოთ მთავობას, რომ შეუმეორებენ ლევანს და ეკანცემენ.

1811 წლ. განაფხუელს მოსოკოვლიდ მოვი-და იერქიმა ბაგრატიონი, იულონის ნახვის შემ-დეგ. მან ივისრა ნარის წასვლა და ლევანის გა-დმოიბრება. მაგრამ რომ მივიდა, იგი შეიმურო ლევანმა, კაძარცვა, აწამა და წვინით შეიბრე-ლებული ცხაზეგნა განასვიდალ უბარდოს.

ბაგრატიონი შეისუდიეს ოსებმა და გან-ცხადეს თავიანთ მამასხდლისზე, რომელიც შე-წვედნეულ იყო გარის ტიხეში ამოხსენილთვის.

დაიღო ბატონიშვილი (მასად, 92). ში-შინ ინიტა ტორმასოვთანა მუსხანის ბატონი-

*) იქვე, გვ. 232.

შვიდმე კრემი, რათა იგი წარსდინოს ოსეთს და იგი შეიპუროს ღვინს მუნ. რომელსა ზედა თანხმობდა იქმნა ტორმასოვი და წარსდინა მუნ. მისრულა კრემი წარს, სწადად შეტრეოლითა შეპურება ღვინის, რათა მან წარწმინდოს იგი. სინა ესე ღვინ, შეიპურა იგი და ღვინობდა თავის წარსდინას მისსა, ხოლო თსთა არ ინებეს სიკვდილი მისი, არამედ დასსწეოდნეს ორას თაჲმად თეთრ ფულად თავი და განუტრეეს, რომელსადა რუსთა არა რამე მიესტეს მის, არამედ თეთრთა თვისთა დაისინა თავი თვისი და მიეჭრა სიბობა თვისი თავს ზედა თვისსა. 4

ნახეს—რა, რომ ნებთ ღვინობა ღვინისა შეუძლებელია, შეიპურეს ოსი ვაჭრები მოსლავის გზაზე და დაუდეს შარობად, თუ ღვინის არ გადავტრეებთ, უგულვან გატაცობდნებთო.

ამისობაში ღვინი გადავიდა ზაფხვს, რომ ამოიხსნის გზაზე დაჰყვას არაგვისს და ქსნის ოსები, მაგრამ ვერას გასდა, ასეუ დაბრუნდა წარს. იქაურ შამასანსთაგან ზოგიერთმა ღვინის გტემა შიანდობა. მოსალაშარაგუბად მათთან მთავრობამ გატაცების აფრთხილება დაჰყო. ღვინის გადატრეებისთვის: ამისუნდა მიეცა ჯაღად 1000 მანეთი ან—და, თუ იტოტყებდნენ, 2000. ღვინი უნდა მიეყვანათ სხვებში და ფულად აქ მიეღოთ მის ფასად.

არც ამ მისამი გასარა ღვინის მტრები. რათა შამასანისმა იგი მიიყვანა რუსთა კასან-

დაშედ, მაგრამ ღვინი სადღაც გაღვივდა და მანდას ხელში შეიგნა მხოლოდ მისი ამაჲ ტყე-ნებიოთრთ.

ღვინმა ოგონო, რომ მას ოსეთში აღარ ეღვინებოდა და სმის ოსთი გასწია ასაღვინისკენ. სეზამედ (ბორჯომის უფლი) ვლოშვიდობიანად და აქ კი შეეფეთა ღვინს, რომელთაგან ერთმა ჩხუბის დროს სანჯლით მოკლა პატრიანშიელი (1811 წელს დეკემბრის თვეში).

ღვინის მოკვლის შესახებ პატრიანშიელი დავითა სწერს (მასაღობი საქათ. ისტორიისათვის. გვ. 97): «წილსა 1811. ვინათგან ვუღარ დაღვა ღვინ ოსეთს შინა, წარმოვიდა ასაღვინეს მეფის სოლომონთანა. მიიწია რა სეობას, პეტრეს ტიხეში მოკლეს ღვინთა, მომავლთა ქართლს ასაღვინად. სინა რა ფაშასანსაღვინისამან შაროფ, მოსშუნა ღვინი ოგონისრულიად. და გვაში ღვინისა აღატანისა შეფემან სოლომონ და დაეფა აწურს ეგჷლისა შინა, სოლო ღვინთა დაღვინისა მან, მსენელთა სიკვდილისთვის ღვინისა დაჰყვინტეს სოფელსა მთ შინა შეკვლეთა მათ სასჯულნიცა სრულიად.»

ასე დასრულდა სიგოცხლე ამ ანაშანთათ შტეპენ სხისათის ჯურ ასეუ სიგოცხლოთ აღსაესე ტაბუკ ქართველისა.

მ. ჯანიშვილი

ი ი ვ ლ ე ბ უ ლ ნ ი

გაგრძელება იხ. თ. და ც. № 42

„და ეს წიგნი, წიგნი კანონებისა, რომელიც დაუწესე ყველა ჩემ შვილებს და იმათ კი მივიწყეს, წაიღე თან და იარე ქვეყნიდან ქვეყანაში, ქალაქიდან ქალაქში, და შეასწავლე ყველა შენს ძმას ეს კანონები და შეამსინე მცნებანი ჩემნი. და იმ დღეს, რა დღესაც აღარ მიეყოლება მიველ დედაძივის ზურგზე ისეთი შვილი, რომელიც არ იცნობდეს ამ წიგნს და არ იცავდეს ყველა მათი ილწურილს,—ი, სწორედ იმ დღეს გვაპტიება შენი დიდი ცოდვა, და მაშინ მოუბრუნდები შენს მშვენიერ საუნჯე ქვეყანას და იმეფებ მახელა კვლილდებურად.“

„და განიდევნა ძე მეფისა თავისი საყვარელი ქვეყნიდან და წავიდა ტყვედ. მთელი

თვისი სიმდიდრისა და დიდებისგან, რომელიც ჰქონდა თავის ქვეყანაში, არ შერჩენი არასფერი გარდა მცირე ტანისამოსისა ტინის დასაფარავად. აილო თავისი ყავარჯენი, ყავარჯენი ლტოლვილებისა, მარგებზე წამოიკიდა გულად, რომელშიაც წასლო ის წიგნი, მაშამ რომ გადასცა ძმათა შესასწავლებლად. და ამნაირად თავისი ყავარჯენით და გულით გაუღდა შორეულ გზას. სახე მისი წარმოადგენდა ღარიბის, ლტოლვილის სახეს. მაგრამ ის არ ეცემოდა სულით. მას ეგონა, ძმეთთან მივილოდა თუ არა, და მთელ თავისთავ გადასავალს უამბობდა, მაშინვე შეიბრალებდნენ, მიიწვევდნენ სახლში, იზრუნავდნენ მის ნაკლულევაზე და სათვალს და კიდრც აღასრულე.“

ბდენ ყველასფერს, რაც კი დასწერა მისმა მამამ ათვის კანონების წიგნში, რათა პატივებოდა მას თავისი ცოდვა და ჩქარა დიბრუნებულიყო თავის საყვარელ ქვეყანაში.

„მაგრამ მისმა ძმებმა, როგორც აქამდე არ დაიცვეს თავიანთი მამის შტენება, რადგან გართულნი იყვნენ სხვა და სხვა ზრუნვისა და ურთი-ერთთა ბრძოლაში, სრულიად მივიწყეს თავიანთი მამა და შორიული ძმები. და როცა მივიდა ამათთან ამთი პატარა ძმა, ვერ იცნეს და სურდათ დევეჯრებიანთ, თუ ის იმათა ძმა იყო. მაშინ დაუწყო ამ პატარა ძმამ ტუქსია იმაზე, რომ მივიწყებინათ თავიანთი მამა და მას კანონები. დაუწყა სწავლება თავისი მამის მოძღვრებისა, მუდამ უქადაგებდა, რომ აღსრულებინათ ყველა რაც ეწერა იმ წიგნში, რომელიც მოეტანა თან, და შეებრალეებინათ კიდევ: მიეცათ მისთვის თავშესაფარი იდგლი და დასასვენებელი რაშენი იმ დღით, რათა შესძლებოდა კვლად განეგრძო თავისი გზა შემდეგში, მაგრამ ამით ყველას გული მოსდიოდათ იმაზე, რადგან მოვლინებოდათ თავისი ტუქსია-დარიგებით; განარისხდენ მანზე, განსდენენ ყველა თვითვეულმა თავისი ქვეყნიდამ და ზოგმა კადევ სცემა შეუბრალეობდა.

„მას აქეთია ილტვის და დამძრის მეფის შვილი ქვეყნიდან ქვეყანაში, ქალაქიდან ქალაქში, სხვა მიდის სტირის, ივედრება, რომ შეიბრალონ და მისცენ თავშესაფარი იდგლი, მაგრამ უზრადღებას არავინ აქცევს და იძულებულია გაუდგეს სხვა გზას. დღე და დამ დამძრის და მთელი დედამიწის ზურგზე ვერ უპოვია ერთი მტკაველი დედამიწა დასასვენებლად.

„ხანდახან მოაგონდება თავისი წარსული დროის სიმდიდრე და დიდება; ის დრონი, როდესაც ცხოვრობდა თავის საყვარელ ქვეყანაში, მეფობდა მანზე და იყო ლალად და ბედნიერად—მოაგონდება, რომ გამოიდგენა იქიდან თავისი ცოდვით, და არ ძალუქს დაბრუნება იქ, სანამ არ შეასრულებს თავისი მამის ბრძანებას.

„მაშინ მიუბრუნდება თავის ძმებს, უწყებს დარიგებას და სწავლებას თავისი შვილის

მოძღვრებისას—მაგრამ მისი დარიგების მსმენელი ურისხდებიან მას, სდვენთან თავიანთი ქვეყნიდან და ისიც ილტვის შორს, შორს.

„ხანდისხან, როცა მოიქანცება თავისი დაუსრულებელი გზის უბედურებით და ვი-ვაგლახით, სიმშლით და ნაკლულეგანებით, მიდის რომელიმე ძმასთან მოწყალეების მოსათხოვად. როდესაც ეს ძმა კითხავს: „ვინა ხარ?“—მიუგებს: „ლტოლოვლი, უბინაო ღარიბი ვარ, გეაჯ შემიბრალეო!“—და არ ეუბნება, თუ თქვენი ძმა ვარ, შეფის შვილიო. მაგრამ მისი ძმანი, ბოროტნი და ცოდვილნი არიან, არ ებრალეობათ ღარიბი და საცოდავი აღამიანი და თავიდან იზრებენ.

„ხანდასან მოხდება ხოლმე, რომელიმე ძმა შეიყვანს თავის სახლში, მისცემს ძნელსა და აუტანელ სამუშაოს, და იმ ძნელსა და აუტანელი შრომის ნაცვლად, მისცემს ნებას თავის ქვეყანაში ცხოვრებისას; მაგრამ, როცა დაინახავს, რომ გამდიდრდა მეფის შვილი, სტაცებს მაშინვე ფულს, სდვენის თავის ქვეყნიდან და კიდევაც სცემს.

„განვლეს ბევრმა წლებმა მეფის შვილმა თავისი ბევრი უბედურებისა და მწუხარების გამო დღიეწყვა, რომ ის მეფის შვილია და ეგონა, მართლა ერთი ვინმე უბრალეო საცოდავი ღარიბი ვარა. უერთდება მათხოვრებს და მაწანწალებს, მათთან ერთად დიარიბე ქალაქიდან ქალაქში, სოფლიდან სოფელში, იღუნგლება მტვერში იმათთან ერთად; და რაც პატივი და დიდება ჰქონდა წინედ, წარსულ დროს, აღარ ავონდება.

„მხოლოდ ხანდისხან ვახსნის ხოლმე თავის წიგნს, წაიკითხავს, ავონდება თავისი მთამოზავლობა, ხარისხი, ავონდება თავისი მამა, ძმენი, და უამბობს ყველა ამას თავის მათხოვარ ამხანაგებს,—მაგრამ ისინი ძალიან ურისხდებიან, რომ იმაზე მეტად თავი მოაქვს, უწყებენ ლანძღვა-ვინებას, სდვენთან თავიანთი გუნდიდან და სასაკლოდ არ ყოფნით.

„მაშინ განაგრძობს ლტოლვას ქვეყნიდან ქვეყანაში, ქალაქიდან ქალაქში, და როდესაც მოიქანცება ძალზე თავისი დაუსრულებელი გზის ვი-ვაგლახით და ყოველისფერი ნაკლულეგანებით და აღარ შესწევს ძალი განგრძობს თავისი გზა—მაშინ იძულებულია დაძალოს თავისი ვინაობა, ხარისხი და მოაჩვენოს

თავი, როგორც თავის ძმების ერთმანეთთანაა-
ნაში, და მხოლოდ მაშინ უშვებენ თავიანთ სა-
ხლში.

„მაგრამ, თუ გაუგეს რომ ტყუილად
მოუგონია თავისი ძმის მონობა, ვი იმისი
ბრალი მაშინ: სცემენ შეუბრალოე ბლად და
სდევნიან ლანძღვა-ვინებით.

„მშინადად ილტვის ძე მეფისია, რომე-
ლიც წინედ ესოდენ მდილი, ესოდენ დიდი
და ბედნიერი იყო, ქვეყნიდან ქვეყანაში, და
ის არის მწირი. ღარიბი, საბრალო. უბედუ-
რი, ცარიელი მოადლულ-მ-ჰქანცული თავისი
დაუსრულებელი მგზავრობი და უარიცხვი
უბედურობით და კი არავინ არის, რომ შე
იბრაროსა.

(დონ-იშანუელა შეჩერდება ერთ წუთს და
უუჩუებს პავშეებს, რომელებიც სხედან ჩუმიდ და
ნაღვლიანად. იცვლის კილას). ეს არის ის მო-
თხრობა, რომელიც ისურდა მეამბნა თქვე-
ნთვის, ჩემო საყვარლო შვილებო. ახლა მი-
თხარით, შვილებო, რას იქმოდით, თქვენთან
რომ მოსულიყო ანაირი მეფის შვილი და მეფე-
თხოვნა მოწყალეობა? მოიღებდითა მოწყალეობას,
თუ თქვენც განსდევნიდით?

დოიგო. მე ძალიან, ძალიან შევიბრალებ-
ბდი. მე მამას ვსთხოვდი, რომ ჩვენს სახლში
ცხოვრების ნება მიეცა.

კლარა. მეც ძალიან შემებრალებოდა. ის
ხომ ესოდენ საბრალოა, ესოდენ უბედური!

დონ-იშან მაშ კარგი, შვილებო! თქვენ
კეთილი ყმარწვილები ხართ და ამიტომაც მი-
ყვარხართ. მაგრამ ესეც უნდა იცოდეთ შვი-
ლებო, რომ ეს მოთხრობა, რომელიც ახლა
გიაშბეთ, ჩემი შეთხუზული არ არის და ის
მეფის შვილი, რომელზედაც ახლა გიაშბეთ,
მართლა ცოცხალია და ცვალიდ დაძრწის მთე-
ლი დედამ წის ზურგზე.

დოიგო და კლარა. (ერთად). მერე ახლა
სად არის?

დონ-იშან მილე მ:ვასაც ვიციებთ. მა-
გრამ უწინარეს ყოვლისა, უნდა იცოდეთ,
ჩემო ძვირფასო. რომ ის მეფის შვილი, არ
არის ჭრთი, როგორც მე გიაშბეთ, არამედ მრავ-
ვლია, მთელი ვრია.

დოიგო კრი?

ნ. ველიამშვილი — ბენ დავიდ
(გაგრძელება იქნება)

ს ა კ რ ე ბ ი

და მისი დღევანდელი მდგომარეობა (მგზავრის შთაბეჭდილებანი)

თუ ერთდევანება გერ დებულას სსა-
ნადო ზომებს ადგილ-მამულის შესწავნად, სა-
მაგებოდ თვით გლეხელებსა სსანადად მოწუ-
რებულთა თავისუფალ ადგილებსა შექენას მი-
წის სიფიწრთე ეგვლასზე შეტად გლეხ-კაცობას
აწევას, და ია იცოდ გულზე ხელებს არ იგ-
რეთეს და მიწებსა შექენას შეუღვას. ამ მსართ
ეგვლას კუთხის გლეხობას წინ გულწრეს შორს
შინას და რაჟის მასრას გლეხებმა, თავისი „ნი-
ციატივით“ თითონვე გამანახეს თავისუფალი
ადგილები ზაღსან გაღმა კახეთში და დასახლე-
ბას დაიწვეს. თოელი ლეღიანის საზოგადოებას,
რომელიც 300 კომლამდე ადის, სულ რაჟგულ
იმერლებსაგან შესდგება. არიან ზერდლეე ოსე-
ბიც. მართალია მოსულთ მრავალი დაბრკოლება
გადაღებება წინ, მაგალითად ზოგერთ ადგი-
ლას, ერთხელ გაუდელი მამულები მეორეთ
უუიღნათ, და ასე ამ გვარად ზოგერთ შირს
იმერეთში რომ საცხოვრებელი გაუადნია, აქაც
მოტყუებულა, უფულა და უმინწყლანი ახრ-
ლან და ისევე უკანვე დაბრუნებულან; ზოგერთ-
ნიც წარჩეობს ხელში ჩაგვანდიან და უდმართ
გატყუებულან, მაგალითად თუ მიწა დობებულა
„დესეტინა“ 5 — თუმანი. გაუმადარ შეზღულ-
წარჩეობს ათა თუმანი ზუღით; მაგრამ, ასე თუ
ისე, გლეხებს უოგადივე გასწავრი გაღურ ნათ,
ტყეები გაუგებოთ, მშენებერ სავან კაბდ გაღ-
უქტეობით და დასახლებულან. რაც შეეხება და-
სახლებებს ზღასს, ეს ისე სასამაფართო და ზა-
მასათასა მოწოდბი ლეღიანის საზოგადოებაში,
რომ კანც უკეთესს ვერას დაინახავს: ცხების
სიგანაგრე 30 ახამამდეა, ამასთანავე ისე სწო-
რი და ლამაზი, რომ თვალთ გერ მოგამორებოთ-
ამ ცხების დატეგაში, როგორც გაღმომგან,
დიდი შრომა მიუძღვის ადგილობრივ მომრიგე-
ბელ-შეამაგას. ჩასახლებულნი ბუნებრიად სთოელი
ან თავს და ლოცხვენ იმ საათს, როცა ისინი
იმერეთ-რაჭიდან წამოვიდნენ. ბევრნი ისეთი გლე-
ხია, რომელსაც რაჭაში 4 თვის სარჩო არ მის-
დიოდან, ქონებრივად წინ წაწეულა, და ასე გა-
ნისწეო უბემერ ნამუშევრში ადგილთა ფულთ
შემსახველ კაცებშიც კი შეუტანიათ.

ამ ხსალშენებს არა აქვთ არც სასწავლებლები, არც საშეიარაღებო და არც უკოლმწიფი, არის მხოლოდ სასოფლო ბანკი. მეტათ უნივერსიტეტი და სხვა სხვა უნივერსიტეტები, რაც მეტად აუფრთხილებს მოსახლეს უიღვარებას.

რადგან ეს ხსალ დასახლებული ადგილები დატოვებული ვაქვით, წვიმის დროს თურმე წყალი გუბდება, შემდეგ საშინელი სიციხის გამო შორდება, უროდდება და საშინელ თვისების ავადმყოფობას აჩენს. ამ მოვლენას, ჩვენის აზრით, სრულიად ადგილი აღარ ექნება, თუ ხსალშენებლები არცაა ამოღებენ და აღასანს შეუერთებენ (მართალია ეს უამრავ შრომას ითხოვს, მაგრამ საშეიარაღო ნადავთი გაშვება, და მცხოვრებთა ჯანმრთელობის საქმე სასურველ დონეზე დადგება). ერთისა და ორისთვის ასეთი შრომა თითქმის შეუძლებელია, მაგრამ ათისა და ოციისთვის ადვილი დასაძველი.

სწორედ ამიტომ, თუ კადმოსახლებულთ სურთ ამ ადგილებზე ფეხს მოიმატონ, ნადავთის გაშრობის უთუოდ უნდა შეტყობინონ. ჩვენს აზრით ასეთ არსებებს გეგანაში მათ აბილიის სადავო-მამულო გამოსიაც დაეხმარება, ოდნავ საჭიროა თვით მცხოვრებლებსაც ეს საქმე აძინონ და ითვინონ.

ჯუფარ რაჭველი

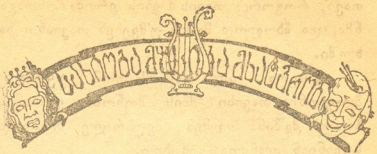
ხალხურ კილოში.

(თ. დ. ი. ც. ს.)

მოყვრულიდ შემოპარულმა
ქერი თავს დამაქციოაო:
ამინაივა მამული,
და პირი შამაქციოაო!

წამართო სახლი და კარი
ზედ თავზე ჩამოქცეული,
მკვიდრი ოჯახის მემკვიდრე
დავდივარ როგორც ეული.
მე ვგოდებ, იგი ხარხარეს
ვითარც სატანა წყეული,
სურს რომ სამოღმიდ მიმონოს
სილაღ სიამეს ჩვეული...

იაკო ტატუნაშვილი

ბ. რ. ჯ. მ. შ. ი. გვიანს, ღვინობისთვის 9 ქ. შ. წ. კ. გ. ს. ბის ადგილობრივ განყოფილება-სთან არსებულ სტენის მოყვარეთა წრის მიერ მსახიობთა ქ. ქილაჩაშვილისა და ს. ვივიძის მონაწილეობით, იმავე განყოფილების სასარტყლად წარმოდგინეს ისტ. დრ. "სა-შობლო". ხალხი საშუალოდ დაესწრო. ზეპის დადგმისა და შესრულების შესახებ არის გიტყვი. ხოლო არ შეგვიძლიან ჩვენი გულის წერისა და სხვედურთ არ ვამოყვანდათ ამ წარმოდგენაზე დამსწრეთა ერთ ნაწილს თვისი არა ხაკადრისი და შემგანო საქციელისათვის, რომელიც გამაინხის ამ საღამოს. აღმაშფოთებელი იყო საზოგადოების ცარდა) საშინლად გაუგების მუშაობისა და ცბილეობის დაუსრულელები სიცილ-სარხარ, სხვა-მალა გამაინხის საუბარი, გაუთავებელი აურ-ზაური ზეპის მსვლელობის დროს; თითქო თეატრში კი არა, უწესოების დიდზე მოსულან და ერთმანეთს ეგობებინან, ბა რომელიც რომელს გაჯობებოთ. ასეთი უწესობა წარმოდგენების დროს თვით მიერეულ სოფელსაც კი ამოწმის დემტმა! ძლიერ გეგვირგვებს ეს მოვლენა და გვაძილებს ვიფიქროთ, რომ ამ საზოგადოების ჯერ კიდევ ვერ შეუგნია ის, რომ თეატრი ეს ერთგვარი ადმინისტრაციული სკოლაა, წმინდა ტანრი ხელოვნებისა და სარკე ჩვენი დუსტორი ცხოვრებისა, რომელიც მოითხოვს დიდ ზატეისრემას, წმინდა სიყვარულს და უსსდერო ყურადღებას. დრო არის, ბატონებო, შევიგნოთ ეს და მომავალში მანდ ბოლო მოუღოთ ასეთ უმცხესო მოვლენებს წარმოდგენებზე.

ერთ და უმთავრეს მიზეზათ ასეთ უწესობისა უნდა ჩათვალდეს უმექმელობა ქ. შ. წ. კ. გ. ს. ადგილობრივ განყოფილების გამგეობისა, რომელიც სათავეში უდგია სტენის მოყვარეთა წრეს. თუმცა სტენის მოყვარები მეტის ყურადღებითა და სიყვარულით ეკიდებიან სტენას, ძლიერ მინდობებულნი არიან რომ წარმოდგენები

სწორად გაართონ, შეკრამ „გამგეობა“ (ორი წარმოდგენების მართვას (ამის მიზეზი უნდა იყოს, რომ ვერც უგუნოთეადების საკითხზე დღის საქმეებია გაჩაღდ). და თუ რამე შემთხვევით წარმოდგენა შესდგა, ეს კიდევ სცენის მოუწყობათ წყალობით. და ახ სწორეთ ამიტომაც რის, რომ ხალხი ვერ შესწევია თეატრს და აქ წესიერების დაცვა. დ.ე.

წერილი აგებენ

ჩვენში

► **ძარბაზი დრ. დანა** „ახალ კლუბში“ ღვინობისთვის 13 წარმოდგინა უღანაშულოდ დასჯილი, ხოლო გასულ ხუთშაბათს „მორევი“. ორივე წარმოდგენას საზოგადოება საშუალოდ დაესწრო.

► **მასო აბაშიძე** გასულ კვირას ბოლოს გაიწვიეს საესტრადო.

► **ფრთხი ბიჭვინთა** საღამოში მონაწილეობისთვის გრიშაშვილი და ილია ქუჩხელი. ამ მიზეზით ი. ქუჩხელი თვალს ვეღარ წვიდა, სადაც მომავალ კვირას აპირებს წასვლას.

► **ძარბაზი თეატრის** შესახებ „სახალხო ფურც.“ და „საქ.“ შორის გაცხარებული კამათია, უმეტესად საპირადა ხასიათისა, თვით საზოგადოებას და დასის მდგომარეობა-კი ჯერაც უნუგეშო მდგომარეობაშია.

► **ოცი წელიწადი უხარულად** ღვინობისთვის 20, რაც ვ. გუნიამ დაარსა სახალხო გაზეთი „ცნობის ფურცელი“ (1 № გამოცემა 1896 წ. ღვინობ. 20). ამ გაზეთში მუშაობდნენ თ. სახოკია, მ. ნასიძე, ლალო კეცხოველი, სვეტიცხოველი, იოს. იმედაშვილი და სხ. ამჟამად შესრულდა 20 წ., რაც ახლანდელმა სახანოთ თეატრმა მოქმედება დასწყო.

► **ვალ. გუნიას** საქართველოს სხვა და სხვა კუთხიდან დახმარებას უგზავნიან.

► **მცხეთაში მხარობა** კ. დ. ყიფინაძე აკაცის „ბაში ახუკი“ გაღმთავეთა ოთხმოქმედებიან პიესად, „ბრძოლა“-ს სახელწოდებით. პიესა წარმოსადგენად ნება-დართულია. დაიბეჭდება ჩვენს ყურნალში.

► **რომანოვს სწორად** თანამედროვე ცხოვრებითან მ. ბოტორინივილი და გ. მუშაძე.

► **მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელო**, ნაწ. I ძველი აღმოსავლეთი და პირველი ყოფილი კულტურა, შედგენილი დ. უხანაძის მიერ, თ. მთავრი შვილისა და აშ. წიგნის მაღალის გამოცემა ქუთაისში, 1916 წ. მივიღეთ. წიგნი დასურათებულია, ფართე ფორმ ტისა, დაბეჭდილია კარგს ქაღალდზე, შვიცავს 80 გვ. და ყლით ღირს 1 მ. 20 კ.

► **შურანისიბი ი. გომგომალაშვილი** არჩეულ და ერთხმად დამტკიცებულ იქნა ქალაქთა კავშირის

მთავარ კომიტეტის რწმუნებულად ლანსტანში. იგი უკვე გაემგზავრა თანამდებობის შესასრულებლად

► **ხაშურის დრ. წარს** წლიური საზოგადოება და სარევიზო კომისიის მოხსენებებს, მორიგ საკითხებს და მოახდენ არჩენებს.

► **მ. გუნიას სასარგებლოდ** ხაშურის სცენის მოყვარეთა წრე და ქანი ტყეშალაძის ამ მოკლე ხანში წარმოდგენებს მართვენ.

► **არმაზიანის ქართულ სცენის** მოყვარეთს, სემინიძის მონაწილეობით ამ მოკლე ხანში საში წარმოდგენა გამართეს. დაწვინილებით შემდეგ.

► **სახმ. სანაძის-ალმანის** გამოცემა განუზრახავს ახალგაზრდათა ერთ ჯგუფს საზოგადო. ალმან ხი ქართულ ყილისა იქნება.

► **ჩაენი საშპარამი** ქართულ გელომინის ღირსეულ მხატვრის მცხოვან ვალერიანის ავადმყოფობას გაფაციკებთი თვალვადენებთ. ეუსტრეობთ სრულ განკურნებას, რათა ჩქარა დაუბრუნდეს იმ საყვარელ საქმეს, რომელსაც თავგამოდებით ემსახურება ითქმის მწ. მერტია. (ხარკოვში მყოფ ქართველ ახალგაზრდობის ერთის ჯგუფის მონდობილობით ილ. უღმერთი).

— **ქრონოლოგი** სპიტიხის შესახებ ილია ნაკაშიძე ამ მოკლე ხანში თბილისში ლექციებს წაიკითხავს.

— ილია წინამძღვრიშვილი ახალ შრომას აზრადებს ბალსონობის შესახებ.

— **ძარბაზი საქველმოქმედო** საზ.-ის ქრება მის განყოფილებათა წარმომადგენლების თანდასწრებით სახ.-ის თვებ. მ. გ. მარბაძის თემგელომარტოზი გაიმართა ღვინობისთვის 16 შუადღის ახ. კლუბში, საღამოთი სამეურნეო ბანკის დარბაზში. კრებას ს. გულიანოს მოხსენებანი წარუდგინეს ი. გულიანოვილი — სკოლებისა და საზოგადოდ აპარტელ ყოფა (ცხოვრების, ხოლო პ. საყვარელიძემ — არაღაგან-შევიტის მსოფრთვობა გაქირების შესახებ და სხ. განყოფილებათა წარმომადგენლებმა დასურათეს ხალხის გასაქირი თვისი ნამუშევრები და სხვა და სხვა გვიარ შემწეობა ითხოვეს. დადგენილი იქნა ა) განყოფილებანი დაუფრქმდეს არტანუში, ბ) ყურადღება მიაქციონ ტრაპუნში მოქმედებას, გ) შევიან ცველს ეთნოლოგს რომ სახ.-ის განყოფილებათ ნება მიეცეს, სასოფლო ყრილობანი მოიწვიონ ძარცვა გლეჯისა და ყრილობის წინააღმდეგ-ნისძიებათა შესამუშავებლად, დ) აღორცილს ომონობისაგან დახარალებული და ე) შეუამდგომლობა აღიძრას, რომ გვიარის განყოფილებას ნება მიეცეს, ყულაბებით ფული შეგროვოს.

— **ნაკალაძევის სცენის მოქმედებთა** წარს საზოგადო კრება ა. რიკაძის თემგელომარტოზით და ე. კველის შვილის მდინეობით შესდგა ღვინობ. 13 დაესწრო 60 წევრადე. წრეს ბასულ სეზონში გაუმართა

თავს 38 წარმ., თითოს საშუალოდ დაწერბია 200-დგ მაყურებელი, თითო წარმოდგენაზე დარჩენია 14 მ. პულოია 110 წეგრა. გამგეობას სეიზობიდან დარჩენილია 53 მ., ქალაქის სამართველსგან მიულა—100 მ., ხარჯების გაკარა წმინდა მოგება დარჩენია—67 მ. 94 კ. ანგარიში კრებამ მიილა. დაადინა: ა) რევისორს თითო წარმოდგენაზე მიეკეს 10 მ., ბ) ქალაქის გამგეობას ვიზივოს—300 მ., გ) შემეშუადეს მუშა ხალხისთვის შესადფერი რეპერტუარი (განვილ სეზონის რეპერტუარი დაიწუნეს). ამოირჩიეს გამგეობა: ქართველიწვილი დავ. კულრავეკევი ალ. ვასილენკო, წეროძე, არ. ჩხილაძე, ილ. რიკაძე ალ. და ქუთათელაძე კ. კანდიდატებად: შალვაძე, შ. მლაღიშვილი და კველი, წვილი, კ. საბევიზო კომისიაში: კარჩაიანი, გობელიანი და ტორიკაშვილი ი. კანდიდატებად: კველიში ერ. ლულუაშვილი.

— შუა, „თბარლი და ცხონკარბის“ ფონდის გასაძლიერებლად შემოსაწირეს 1) კ. თაყიშვილი—5 მ., ანდრონე ჯოლოგუამ—5 მ.

— სხაბლხო სხლში კვირას სცენის მოყვარეთა მიერ წარმოდგენილ ტქმნა „მელანიას იღნებ“ პიესა კარგად იქმნა შესრულდებული. განსაკუთრებით ირჩეულანენ: ქ. ციმაკუტიძე, მექლდიშვილი, და ბ. ნ. გოციროძე, დანარჩენებიც ანსაბლს ხელს უწყობადნენ.

— ნაქალაქდვის თეატრში დღეს ვ გამყრელიძის რეჟისორობით სეზონს იწყებენ. წარმოდგენილ იქნება ი. გვედევანიშვილის „მსხვერპლი“, 1-3 მოქმ. და ა. ცაგაროს „მათიყო“, მე-მე მოქ.

— საბურთალოს თეატრი ახალ შენობაში გადადის. დარბაზი უფრო დართე. სცენის ვალკეთებაში ეხმარება ხუროთმოძღვარი ს. კლდიაშვილი. სეზონს დაიწყებენ მომავალ კვირას დ. ერისთავის „სამშობლო“-თი.

— ი. გოგებაშვილის დილა ქართ. კულტ. მოყვასა-ბის თაონობით ს. გლაზაშვილის ხელმძღვანელობით სახალხო სახლში გაიპართება ღვინობ. 31.

— ქართველ მოღვაწეთა აგარაკისთვის უკვე რვა ათას მანეთადგა მოკრთვილი.

— შეცდომის ვასწარება. 1) გასულ კვირის სომერში სურამის დრამ. სახ. თამაგდომარე მ. იონათაშვილი შეცდომით ცხინვალისად იყო მოხსენდებული 2) სილოვანის ლექსში („თეატრი და ცხ“ № 40) შედგეი შეცდომა იყო: თან დაყვება, ბათამაშხის, —უნდა იყოს შუთამაშხის.

— სახაზინო თეატრის გუნდმა ოპერის გამგეს ბნველიშივილს ჯამაგირებე 30 % მომატება მასობოვა. სომეხთა შორის

— ტიბრან ნაზარიანის სალონში გასულ პარასკევს, ღვინობისთვის 14 თუშკა ქართული თეატრისა და მწერლობის შესახებ უნდა გამართულიყო საუბარი. მაგრამ კრების თვემწოდებელ ბ-მას არქელიანი პირილი სიტყვითვე შეგებო სომეხ-ქართველთა ურთიერ-

თობას, რასაც მთელი საღაშო მიუწინადა. ბოლოს ერთი სომხის ბანკოვანმა მშვენიერი სიტყვა წარმოსთქვა—ურთიერთის მწერლობა ხელოგენების შესწავლა გაცნობის შესახებ: მე რომ ვივითხულობ დიდებულ შოთას ნაწყებებს და ნ. ბარათაშვილის ლექსებს (ნათარგმ.), იმდენად ვიხიბლები, რო შხად ვარ მთელი მისი წარმომოხებელი ქართველი ერთ გულს ჩაჩხიბუტო... რადგან ამ საღამოსთვის არვის ჰქონდა შესადფერი მოხსენება, კრებამ სასურველად სცნო შმდვეი პარასკევი საღ. ნგებმოდ მიუძღვნას ქართული თეატრის, დრამატურგიისა (უკანასკნელი ათა წლისა) და ლიტერატურის შესახებ საუბარს. კრებას საცემო საზოგადოება დაესწრო სომეხთა და რუსთა. ქართველთაგან იყვნენ „სახ. უტრ.“ მხრით გრ. რცხილაძე და ა. ქუშმაძე, „თეატრი და ცქოვრების“ —ისოსებ იმედაშვილი, საუბარი იყო სომეხურად, ქართულად და რუსულად. სასურველია ასეთი კრებები ხშირად იმართებოდეს.

— სომეხთა მკლამეხის წელს თბილისში ერთი დღის ჰყავს. ერთი სომეხ. დრამ. სახ-სა (სირანუშის, სევეიანის, ფაფანიანის და სხ მონაწ), მეორე ამზანავობა გურგენ აბელიანის, ზარიფიანის, ალი-სანიანის ქ-ნ მაისურიანის და სხ. მონაწ კვირაში ორ წარმოდგენას მართავენ—არტისტ. თეატრის ორ შუბათობით და ხუთშაბათობით. სეზონი დაიწყეს ღვინობისთვის მ.—პოპოვ—თი რეპერტუარი კლასიკური და თანამ დროევე.

— ახალი პიესა სალმანისა (ათანასიანისა) „წყალვარდნილა“ გადაშენებულ პეტაონეთ ცოვრებიდან წარმოდგენილი იქნება ღვინობისთვის 27.

ქ-ნი ერკატორიის პროგრ. ვამხადეს **სსრკსკსშ** ილი ოქუხული მი-სა-მართი წერლით: Орхевский пер. д. 7

ახალი კლუბი 1 მზირის 36 რზ 23-30 ღვინ.

მზირა — რუსული წარმოდგენა. ბილეთები 50-30 კ.

ორ შაბათი — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ.-50 კ.

სამ შაბათი — სიმფონიური კონცერტი.

ოთხ შაბ. — სინემატოგრაფი.

ნუთ შაბ. — ქართ. წარმ. ბილეთები 50-30 კაპ.

პარასკ. — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ.-30 კ.ღე-შაბ. — სიმფონიური ორკესტრი კონცერტი მ. ა. ვოლფი-იზრაელის ხელმძღვან.

მზირა — რუსულ წარმო. ბილეთ. 5-30 კ.

დამაწმინდეს კონცერტებისა სელმა. მ. სათთ... წარმოდგენისა და სინემატოგრა. საღ. 8 1/2 სა

დამასკნული ფასი მანდლოოსები 50-კ, მამაკანი--1-რან. რედაქტორ-გამომგეიქედი ანნა იმედაშვილისა